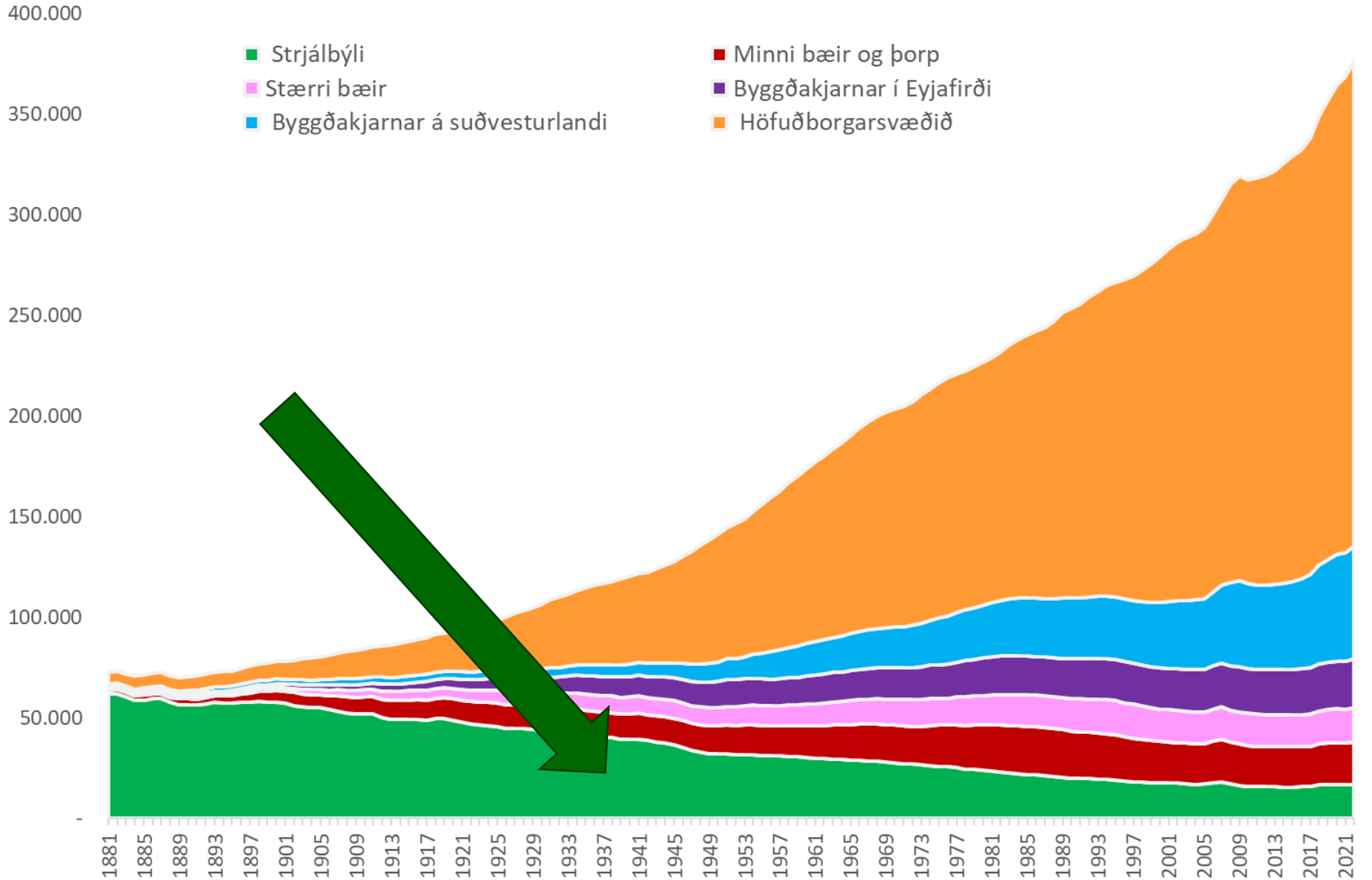

Vík milli vina en fjörður milli frænda? *Þróun og framtíðarhorfur strjálbýlis á Íslandi*

Þóroddur Bjarnason, prófessor í félagsfræði við Háskóla Íslands

Byggðapróun á Íslandi 1881–2022

„Vöxtur strjálbýlis“ er á endanum þversögn

Tæplega 6% landsmanna búa í strjálbýli

Hinn 1. janúar 2020 bjuggu 5,9% landsmanna í strjálbýli samkvæmt endurskoðuðum gögnum Hagstofu Íslands um þéttbýlisstaði og byggðakjarna, en með strjálbýli er átt við sveit eða byggðakjarna með færri en 200 íbúa. Fleiri karlar en konur bjuggu í strjálbýli í byrjun árs 2020 þótt munurinn sé ekki mikill. Þannig bjuggu 11.748 karlar í strjálbýli (6,3% af öllum körlum) en 9.885 konur (5,6% af öllum konum).

Þéttbýlisstaðir með 200 eða fleiri íbúa voru 63 hinn 1. janúar 2020. Langstærsti þéttbýlisstaðurinn var Stór-Reykjavík með 228.418 íbúa en þar er samfelld byggð frá Hafnarfirði norður í Mosfellsbæ. Næst stærsta þéttbýlið var í Keflavík og Njarðvík, þar sem bjuggu 19.311 íbúar, en á Akureyri og nágrenni bjuggu 18.893 íbúar hinn 1. janúar 2020.

United Nations

Department of
Economic and
Social Affairs

World Urbanization Prospects

The New York Times

U.N. Finds Most People Now Live in Cities

[WHO WE ARE](#)

[WHAT WE DO](#)

[WHERE WE WORK](#)

[UNDERSTANDING POVERTY](#)

[WORK WITH US](#)

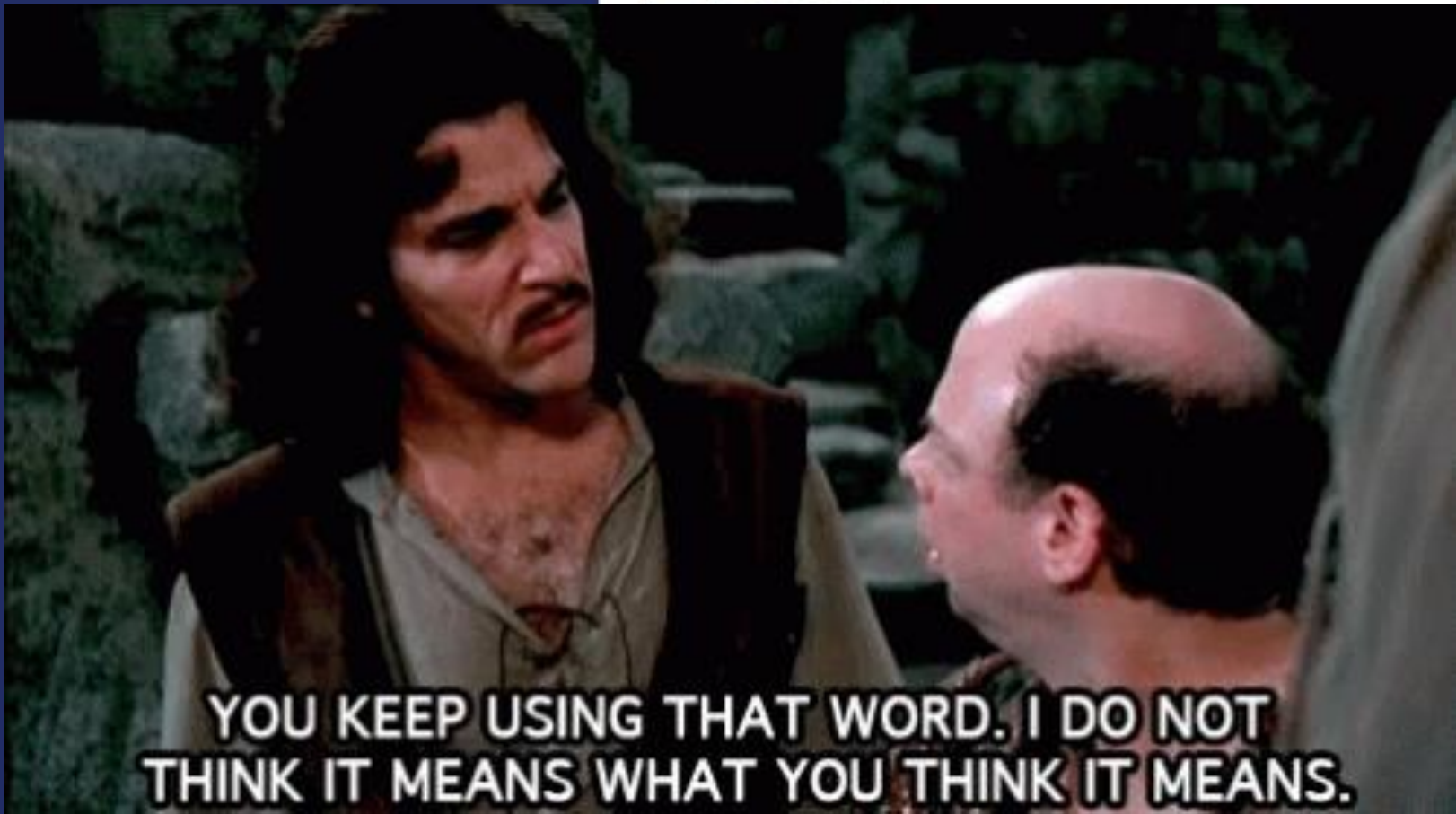
[COVID-19](#)

[Who We Are](#) / [News](#)

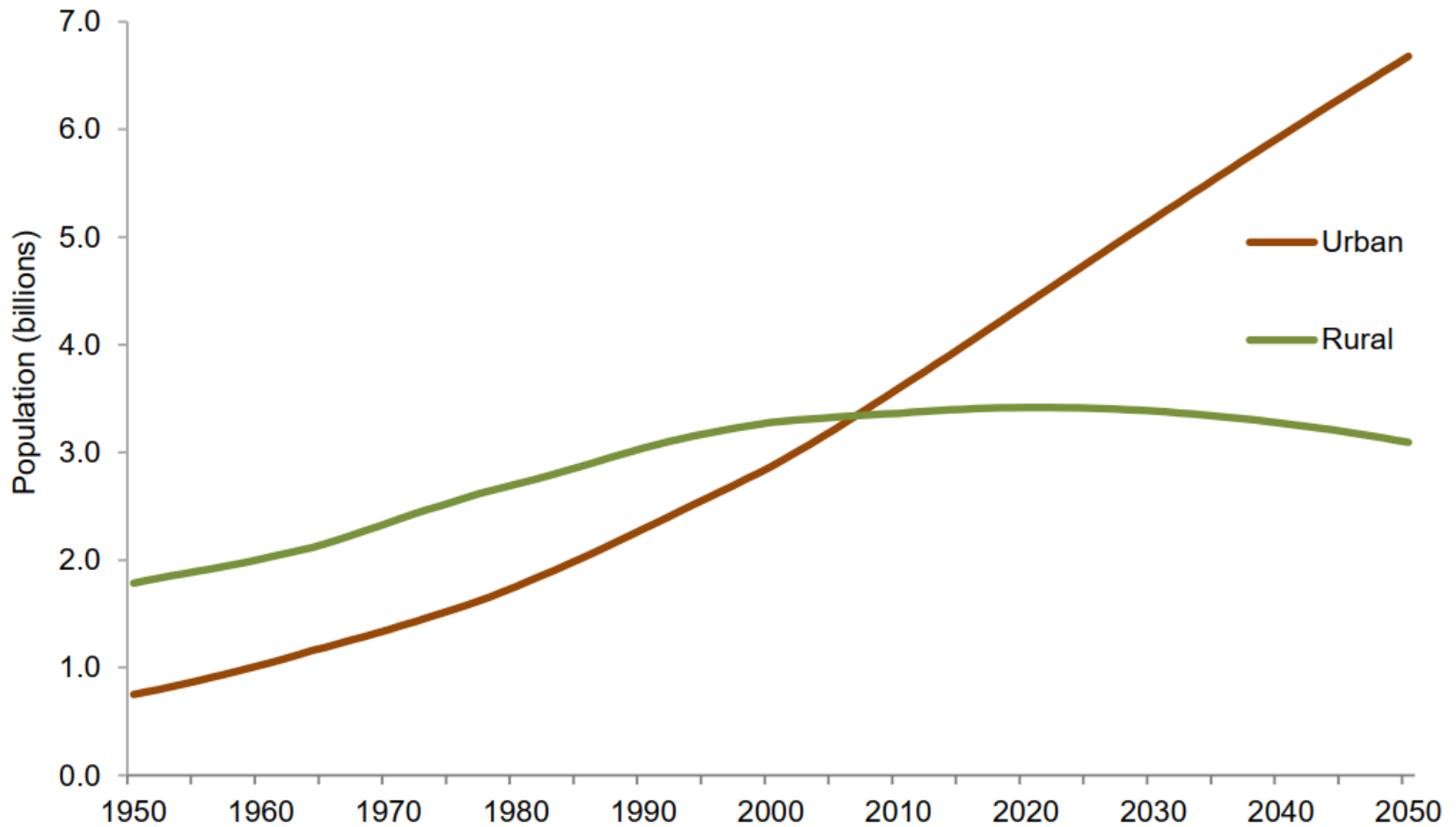
FEATURE STORY

More Than Half the World Is Now Urban, UN Report Says

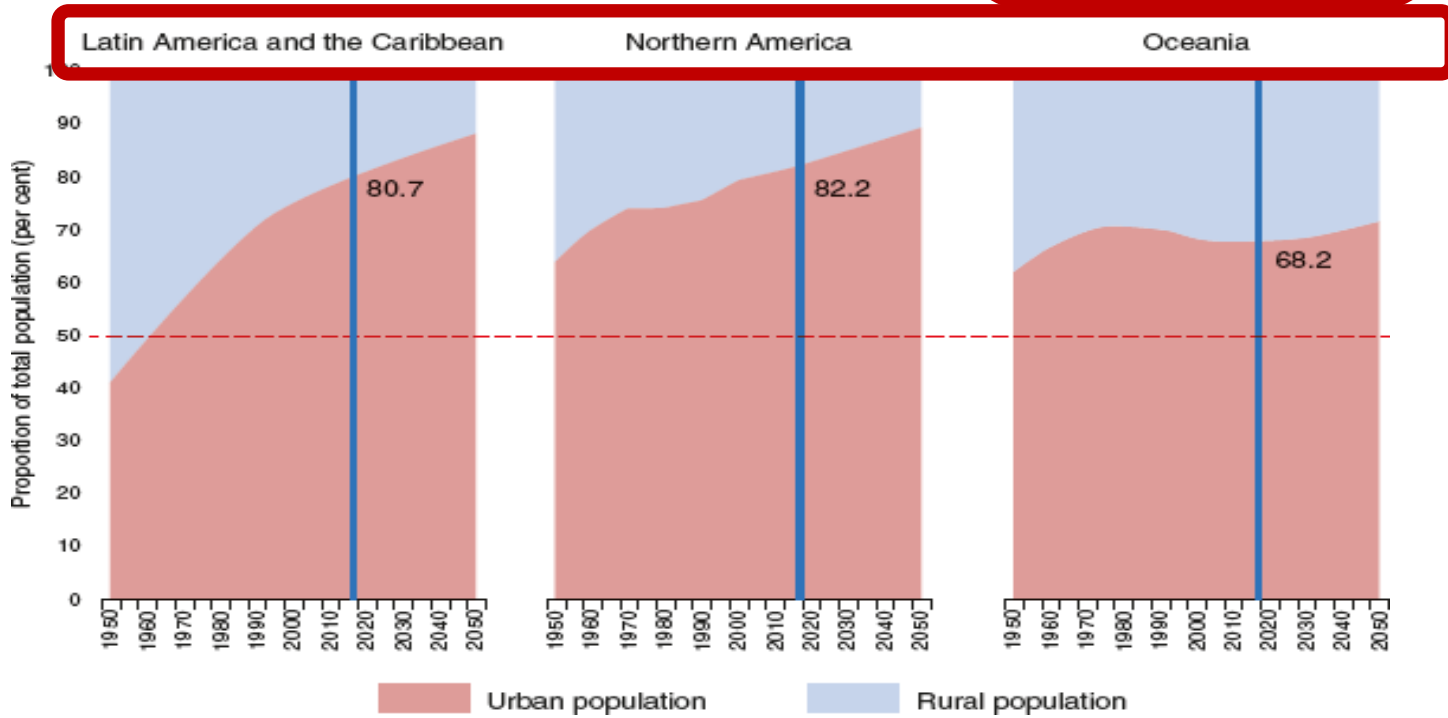
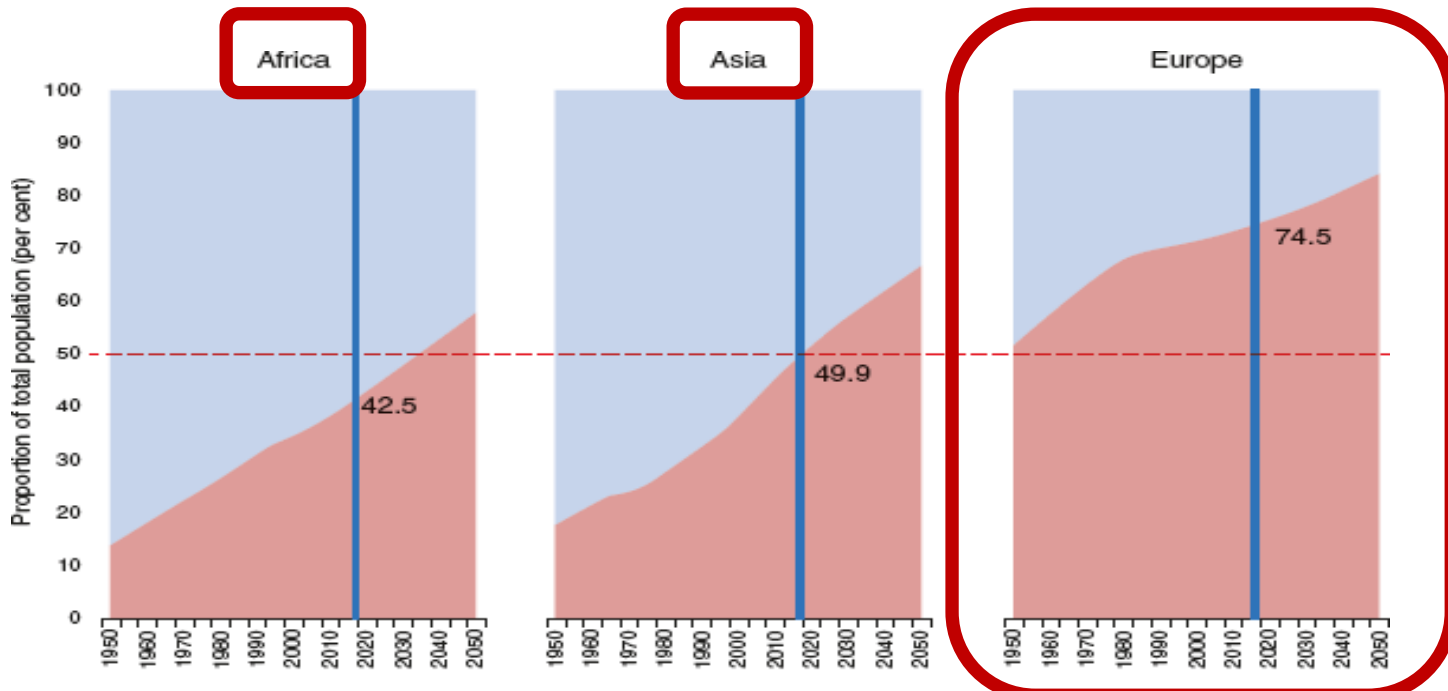
July 11, 2007

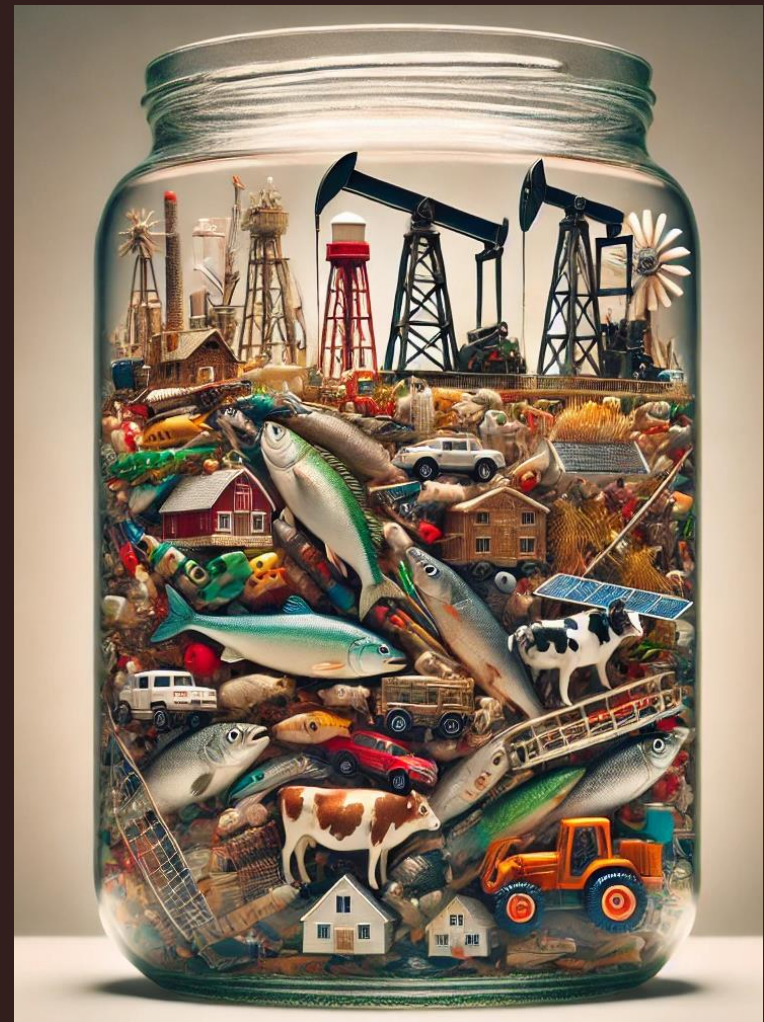
Figure 1. Urban and rural populations of the world, 1950-2050

Data source: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2018a). *World Urbanization Prospects 2018*.

Hvað er þéttbýli?

***Hvað er
strjálbýli?***

ÞÉTTBÝLI SEM MANNFJÖLDI

Þéttbýlisstaður:

200 eða fleiri íbúar

Innan við 200 m milli húsa

A.m.k. 250 m helgunarsvæði

(Byggðakjarni: 50 eða fleiri)

Frakkland:

2,000 eða fleiri íbúar

Bretland:

10,000 eða fleiri íbúar

ÞÉTTBÝLI SEM MANNFJÖLDI (FRH.)

200
2,000
10,000

Holland:
20,000 eða fleiri íbúar

Japan:
50,000 eða fleiri íbúar

ÞÉTTVÝLI SEM ÞÉTTLEIKI BYGGÐAR

Þýskaland:
150 pr. km²

Kína:
1,500 pr. km²

ÞÉTTBÝLI SEM ATVINNUHÆTTIR

Zimbabwe:
Meira en 50% starfandi
við annað en landbúnað

Indland:
A.m.k. 75% karla starfa
við annað en landbúnað

ÞÉTTBÝLI SEM INNVIÐIR

Panama

Flest/allt af eftirtöldu:

- **Rafmagn**
- **Vatnsveita/frárennsli**
- **Verslanir**
- **Grunnskólar**
- **Félagsmiðstöðvar**

Oman

A.m.k. þrennt af eftirtöldu:

- **Grunnskóli**
- **Opinber rafveita**
- **Heilsgæsla**
- **Símaþjónusta**

ÞÉTTBÝLI SEM STJÓRNVALDSÁKVÖRÐUN

Búlgaríá:
Staðir opinberlega
skilgreindir sem slíkir

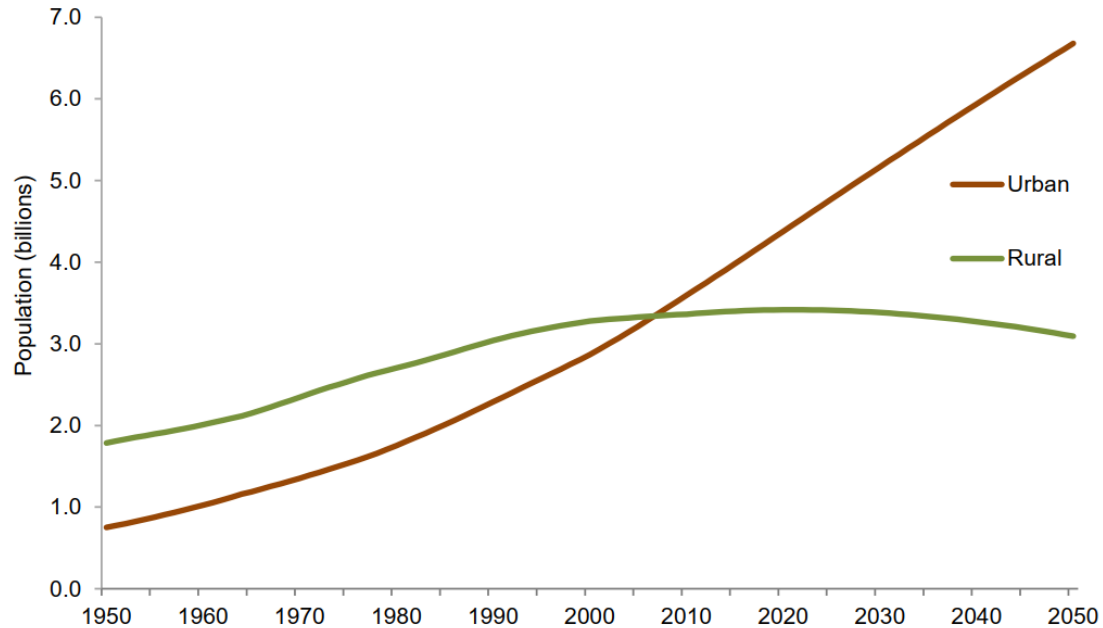
Djibouti:
Höfuðborgin og þau sem
ekki eru hirðingjar í
héruðunum Sabieh,
Tadjourah, Obock og Arta

Afganistan:
Alls 66 staðir og
héraðsmiðstöðvar

Figure 1. Urban and rural populations of the world, 1950-2050

Data source: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2018a). *World Urbanization Prospects 2018*.

„Ísland er 6,1% strjálbýli“

„Japan er 8,2% strjálbýli“

„Bangladesh er 61,8% strjálbýli“

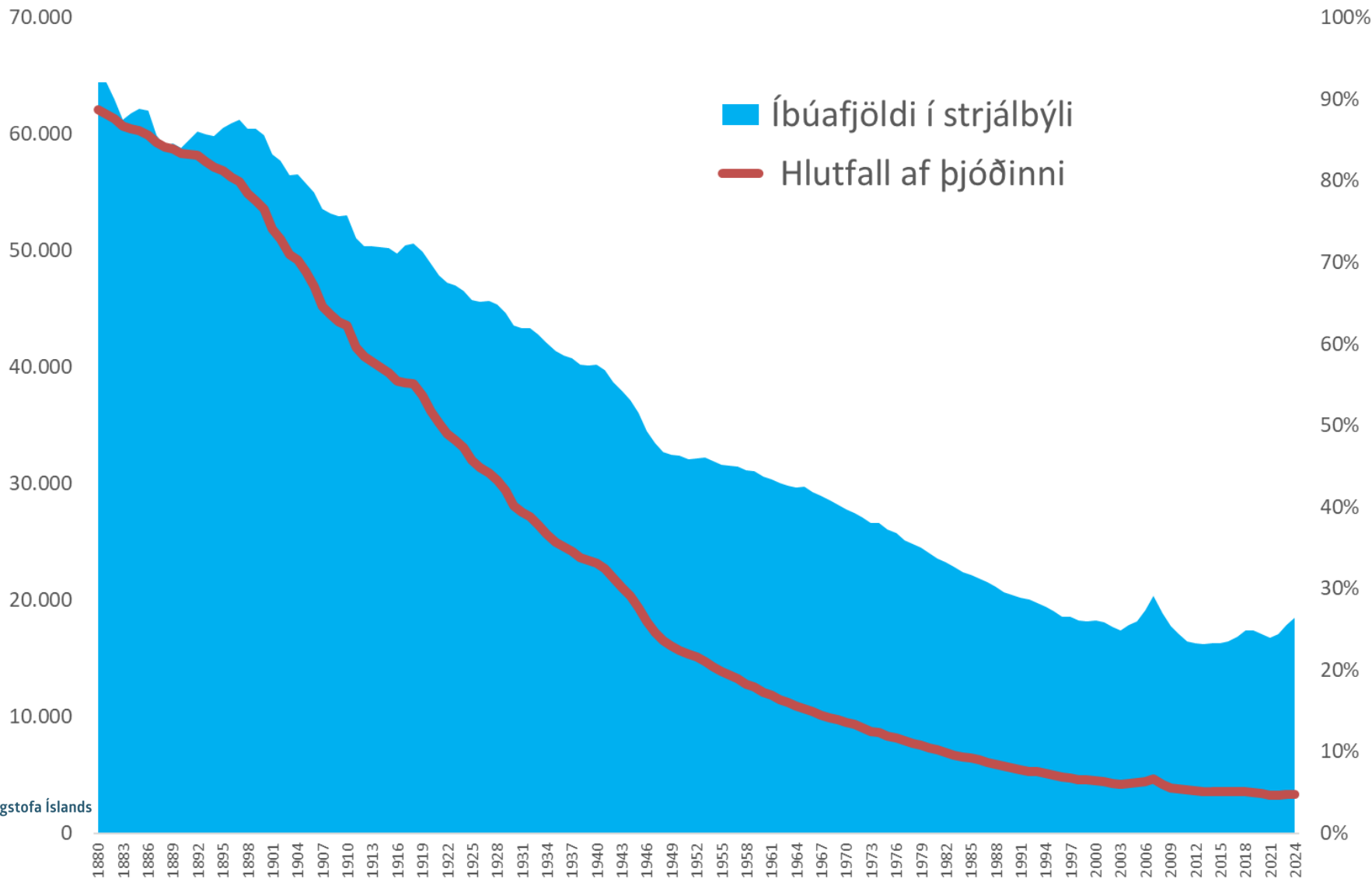

Kjörmynd íslensks strjálbýlis?

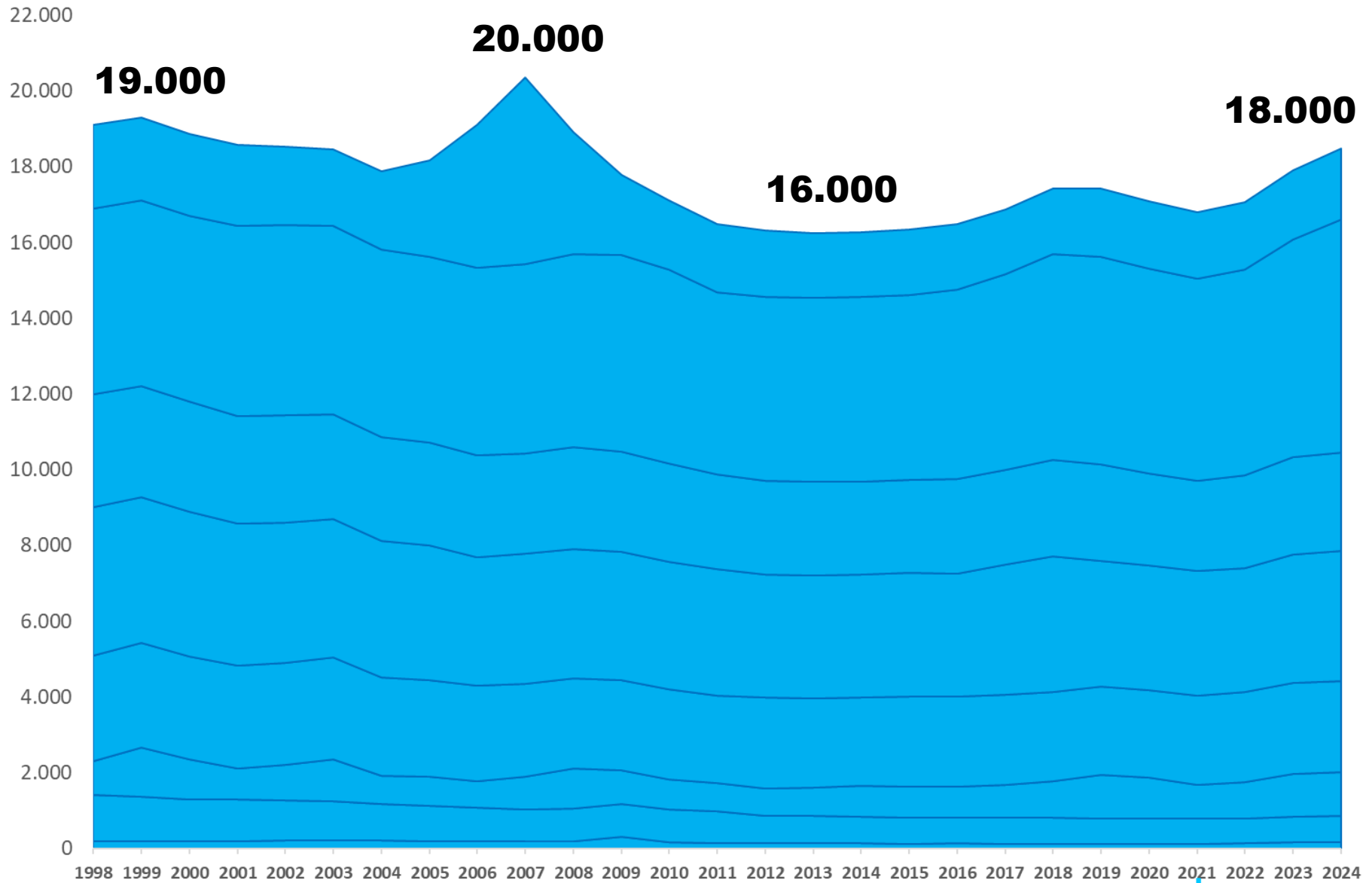

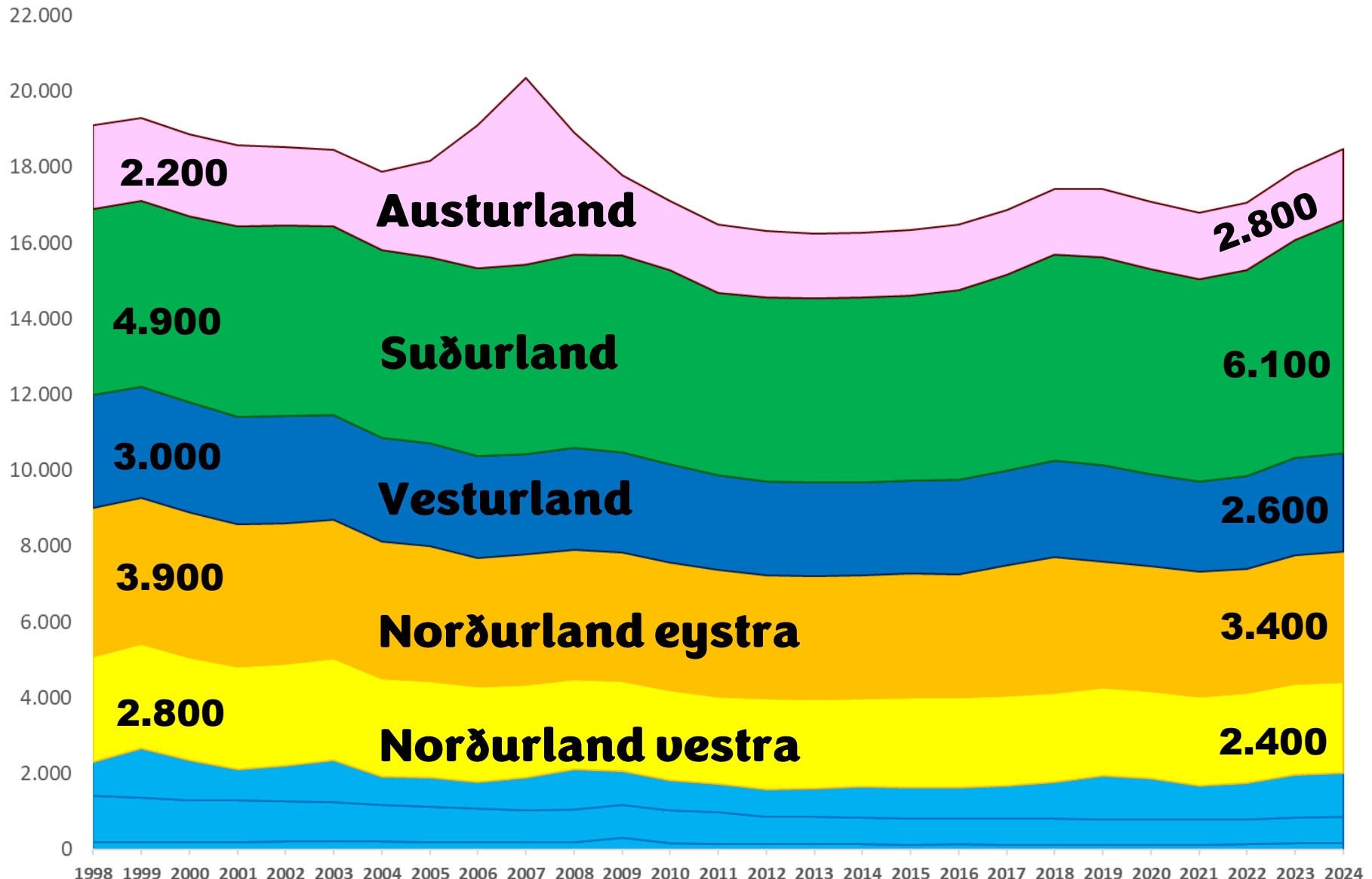
Mannfjöldapróun í strjálbýli 1880-2024

Þróun strjálbýlis 1988-2024

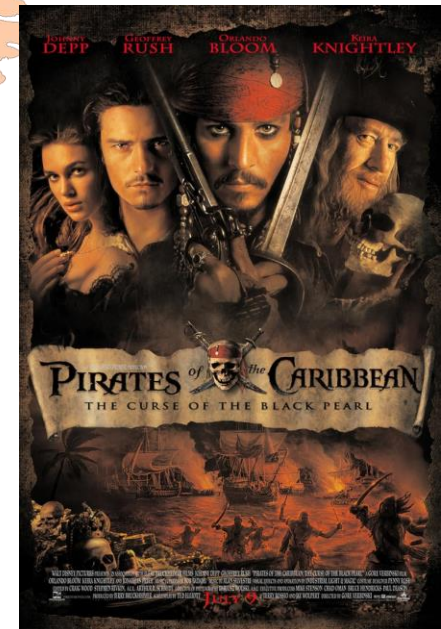
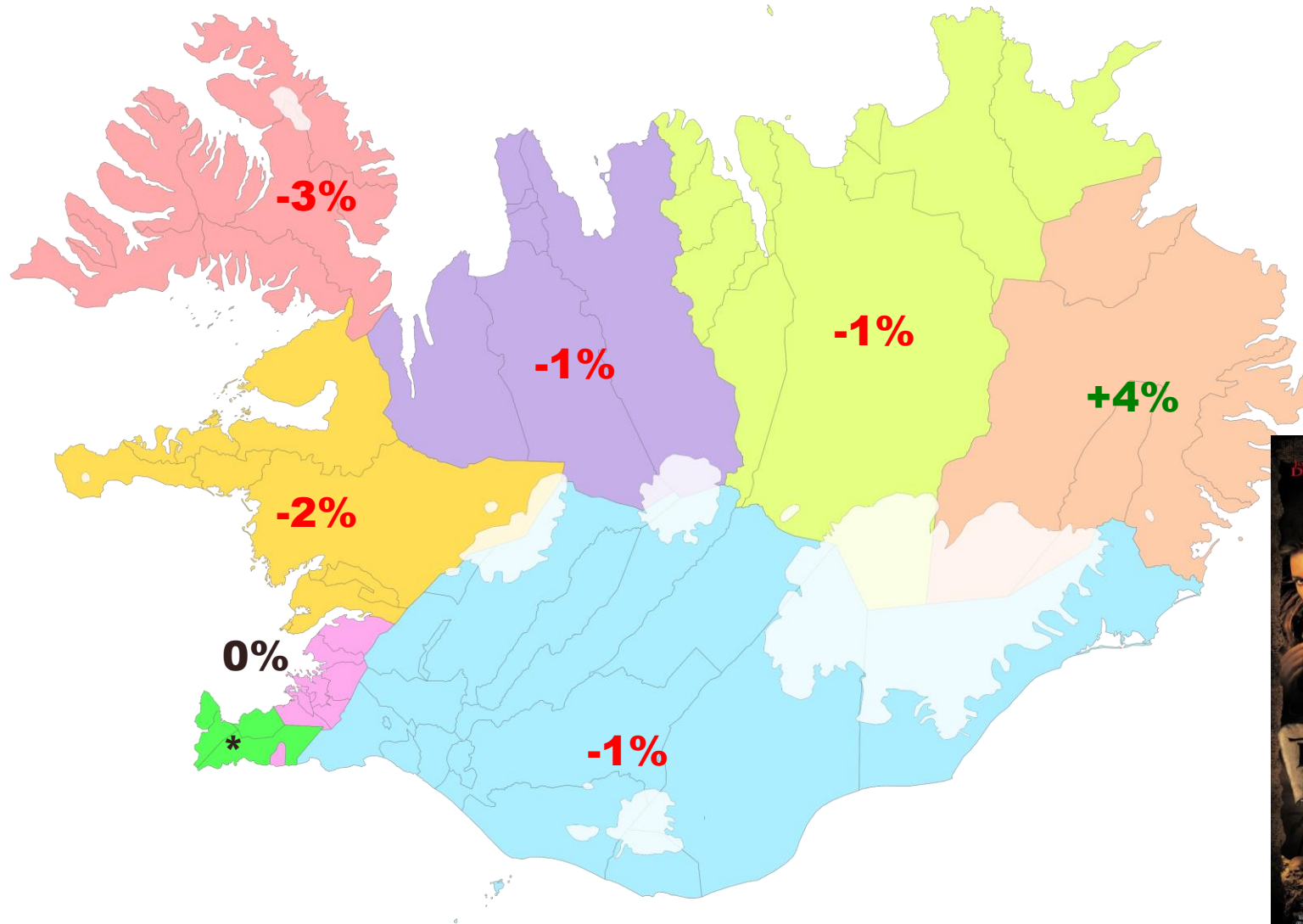

Þróun strjálbýlis 1988-2024

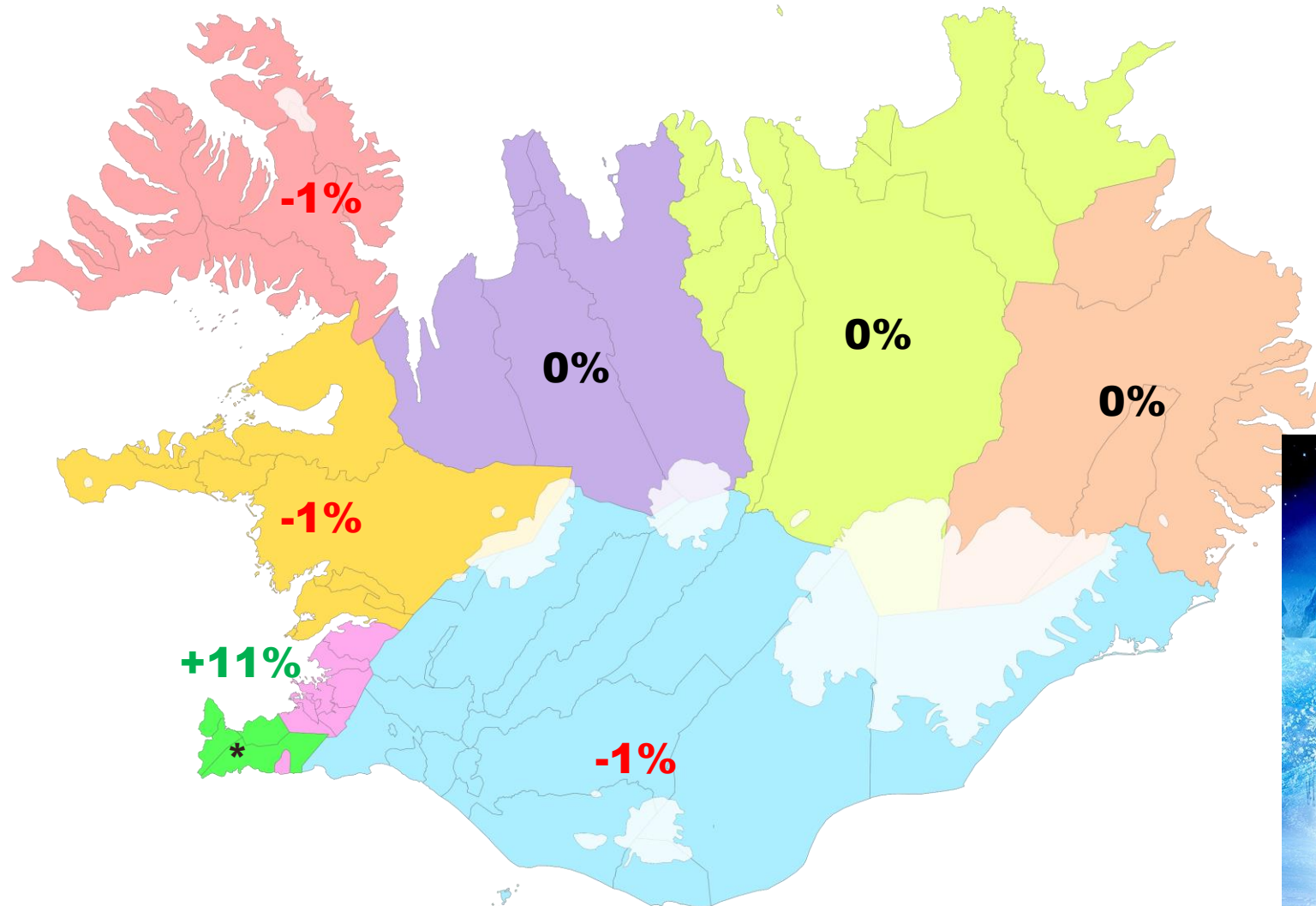

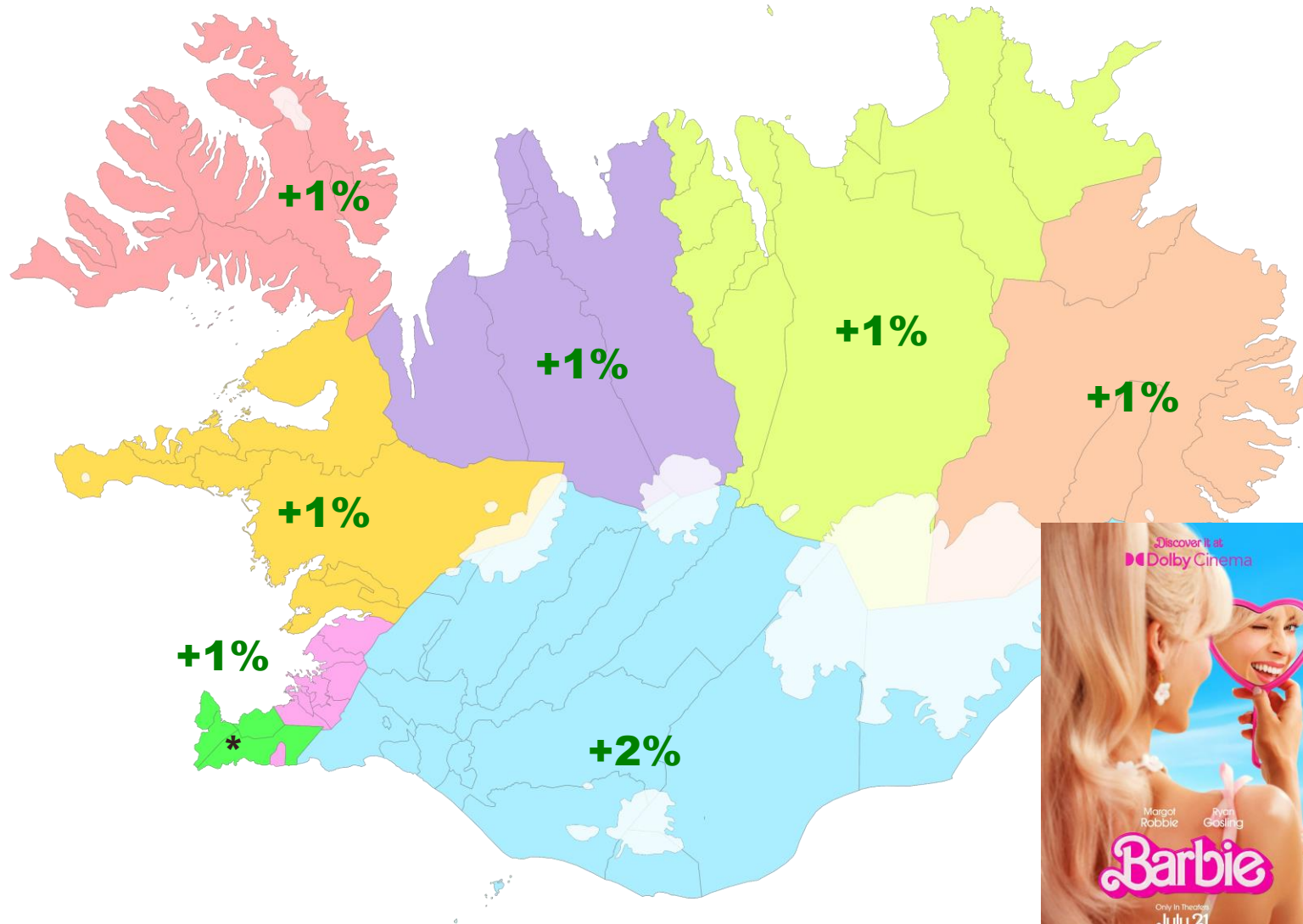
Þróun strjálbýlis 2000-2004

Þróun strjálbýlis 2010-2014

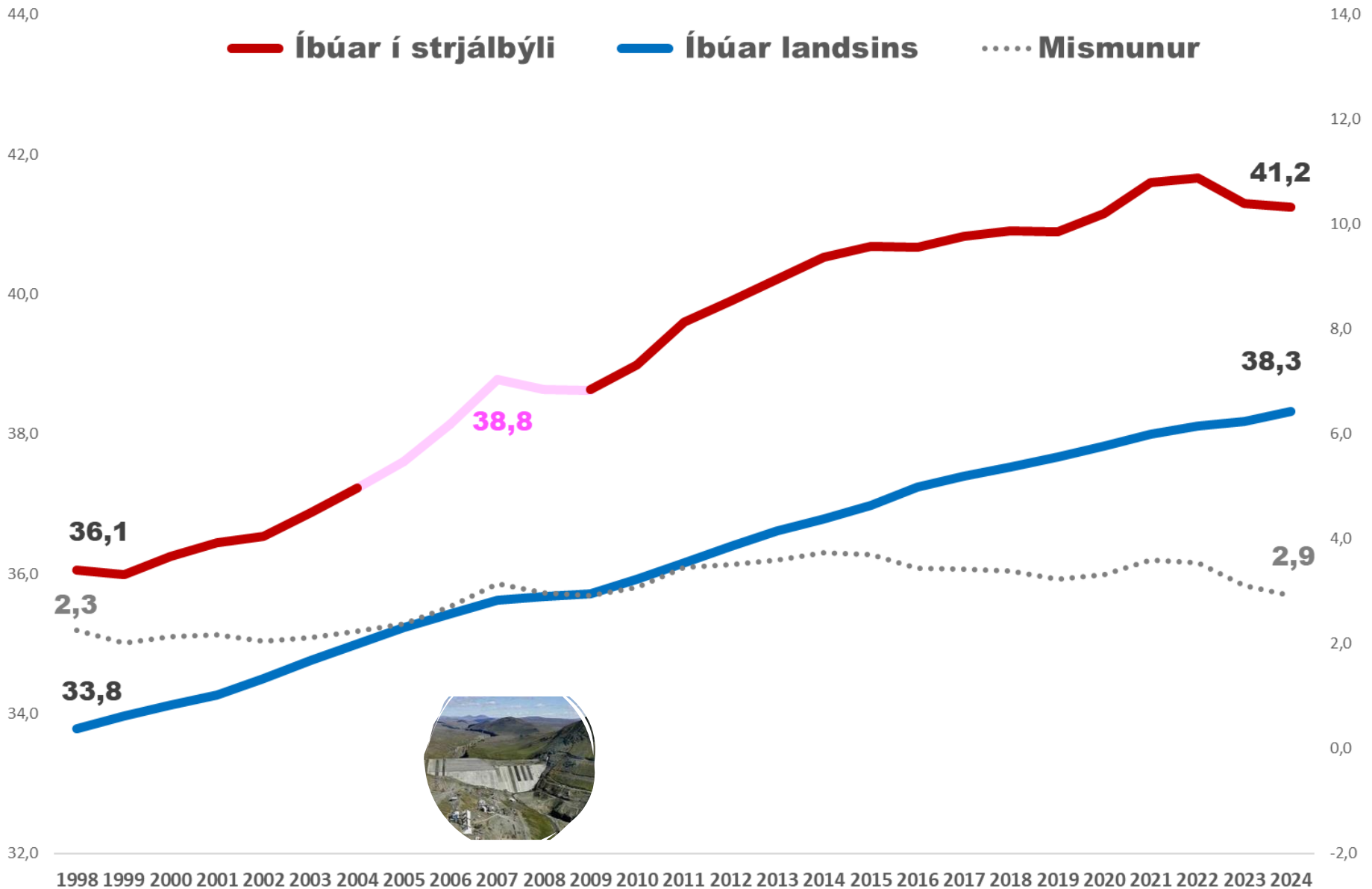

Þróun strjálbýlis 2020-2024

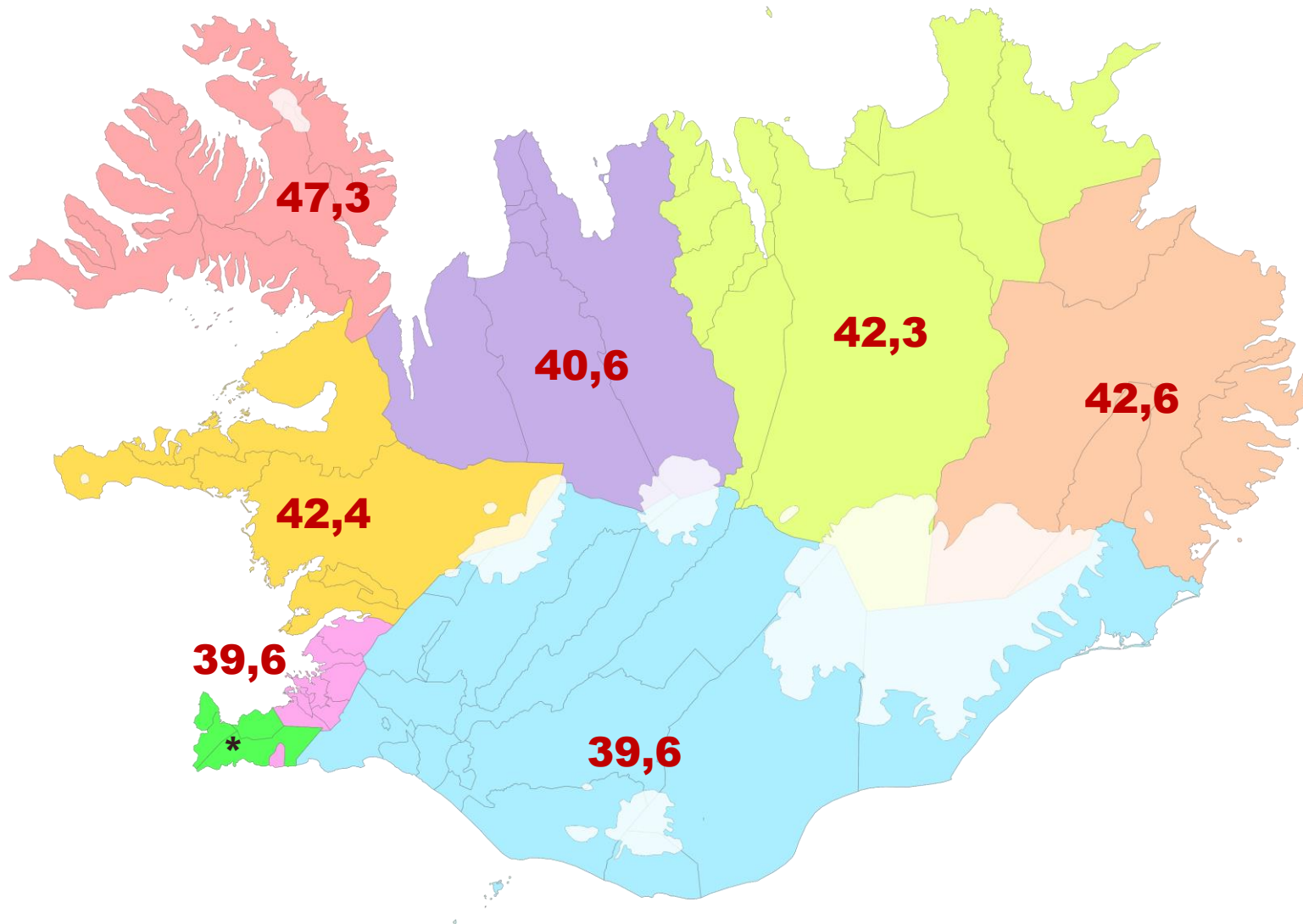

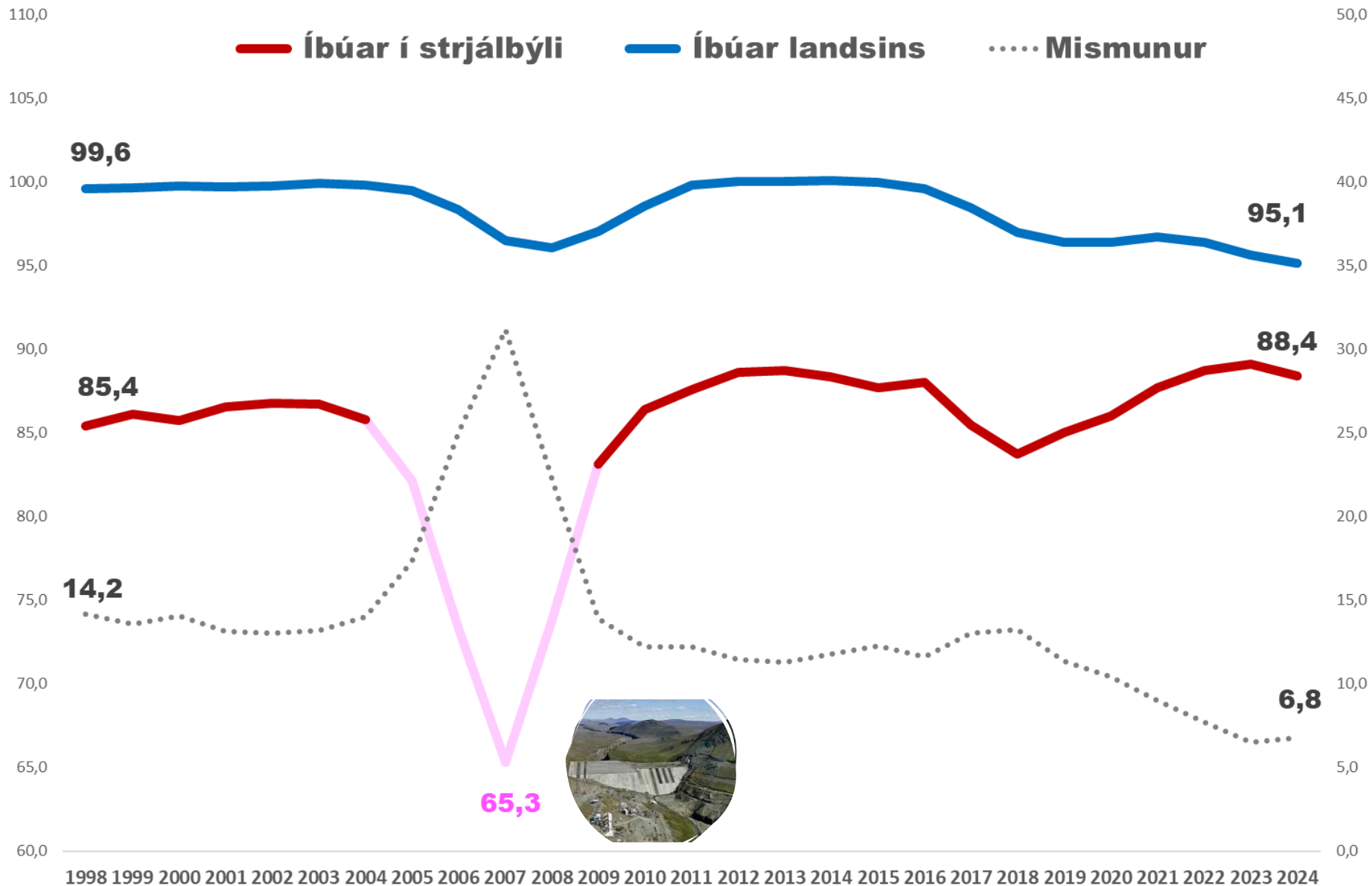
Meðalaldur íbúa 1998-2024

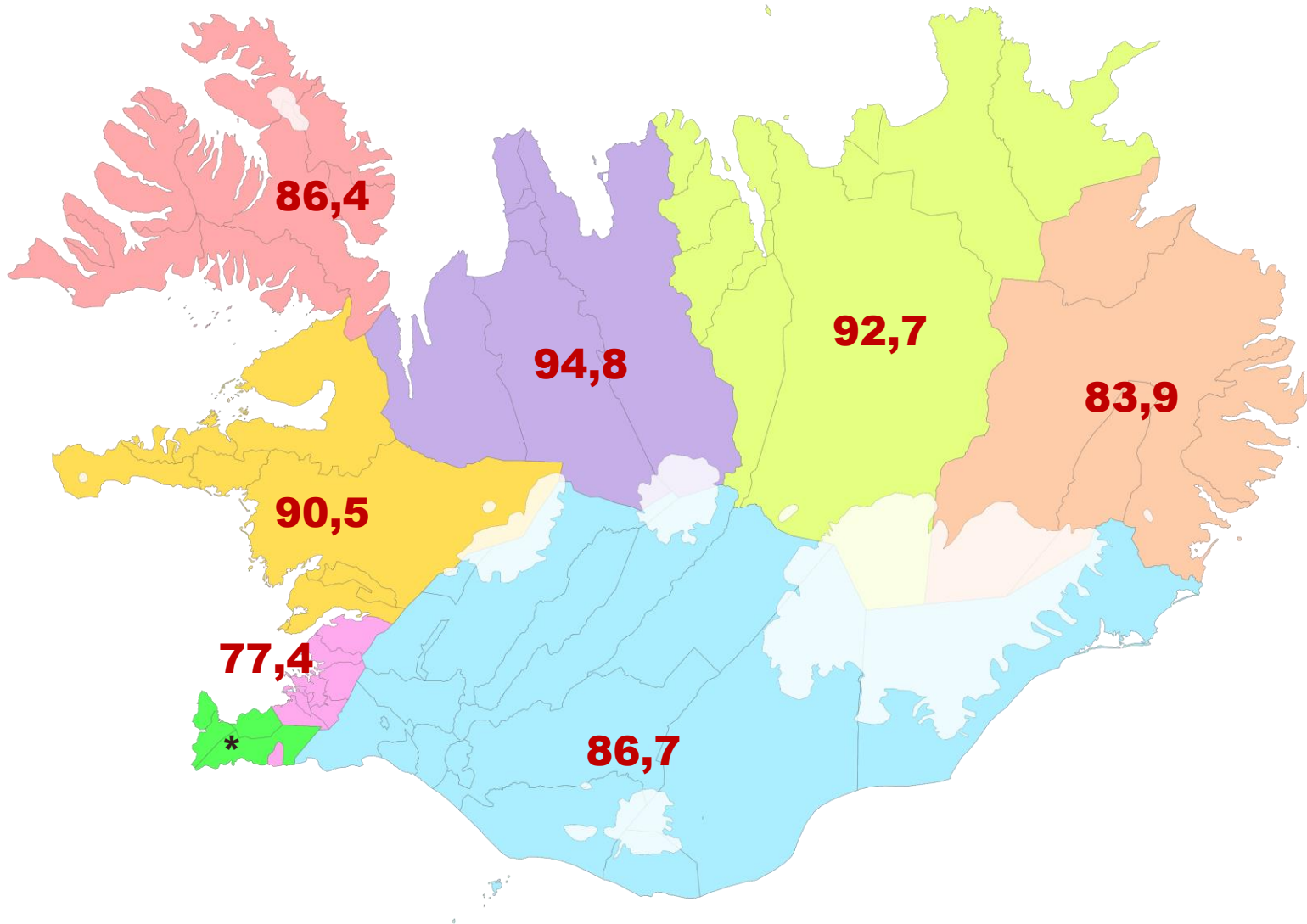
Meðalaldur í strjálbýli 2024

Konur pr. 100 karla 1998-2024

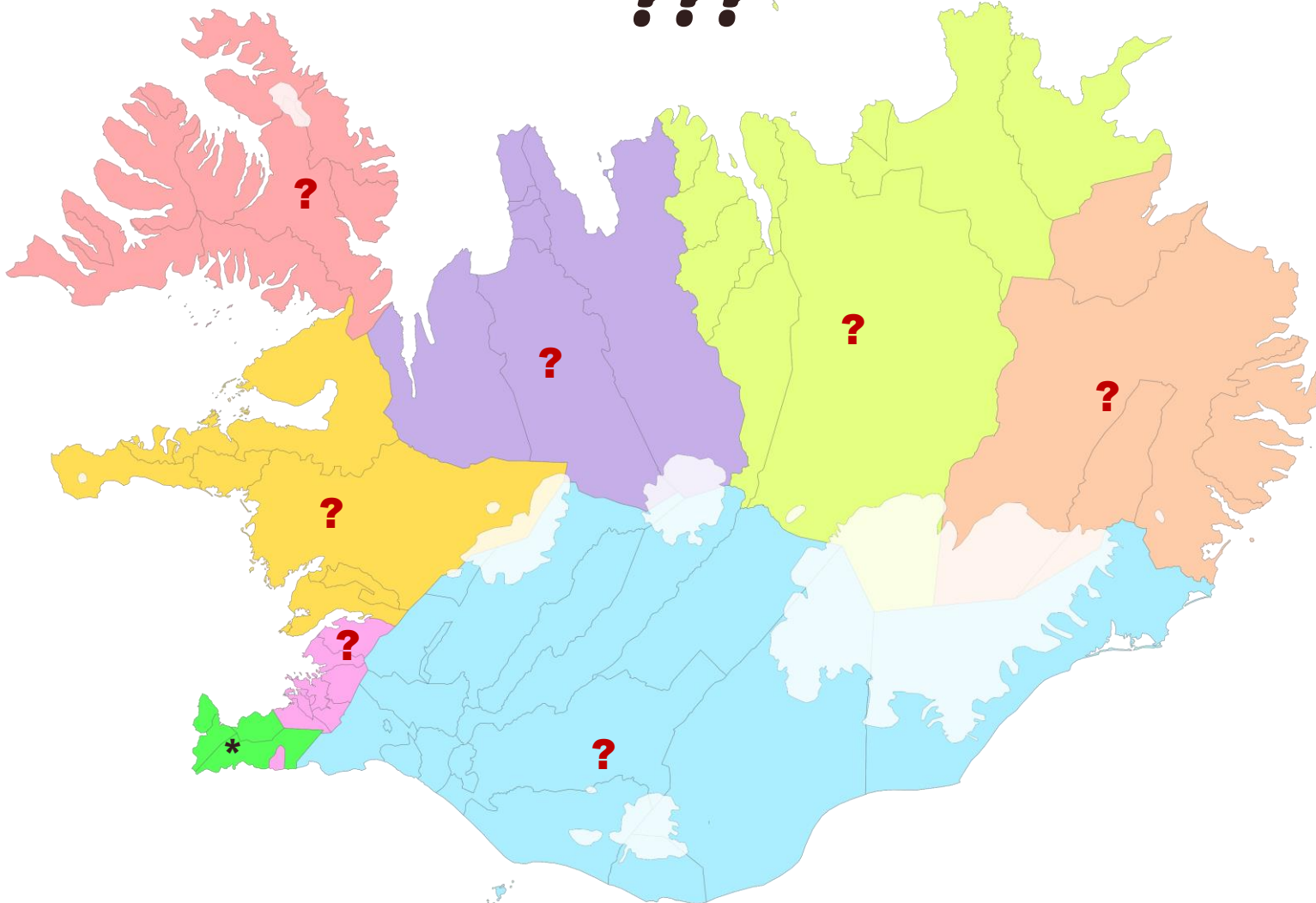

Konur pr. 100 karla í strjálbýli 2024

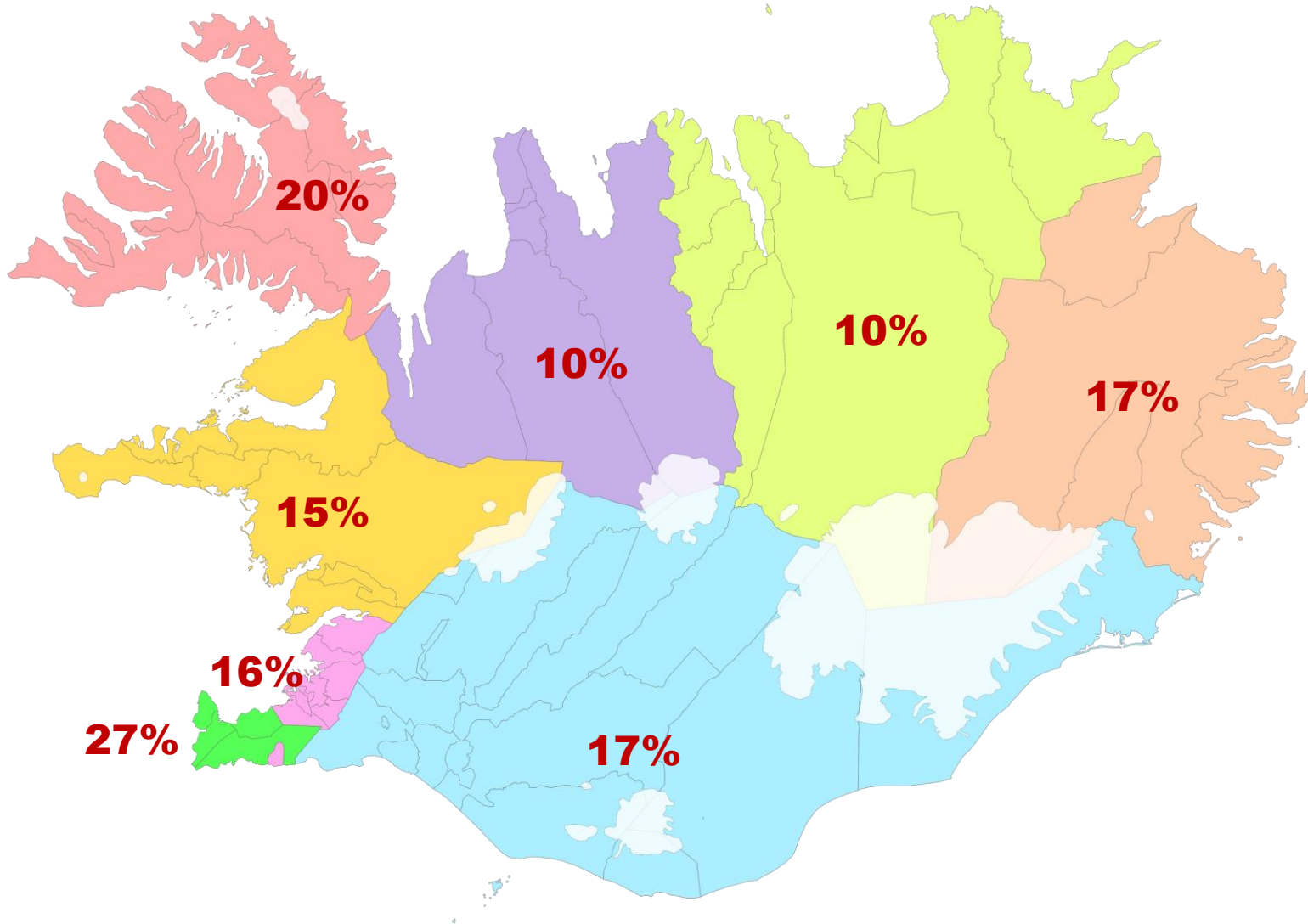

Erlendir ríkisborgarar í strjálbýli 2024 ???

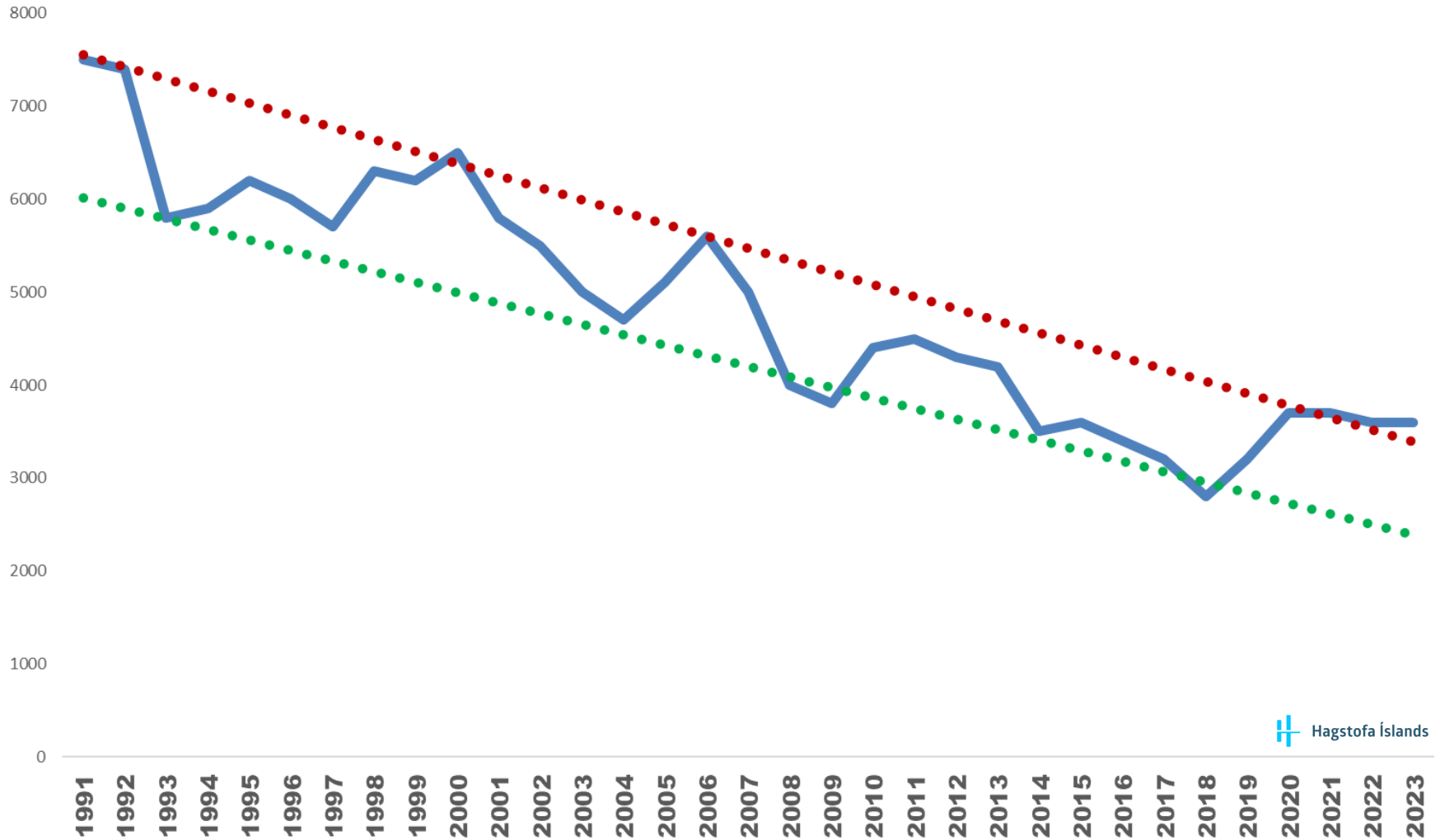

17%

Erlendir ríkisborgarar eftir LANDSHLUTUM 2024

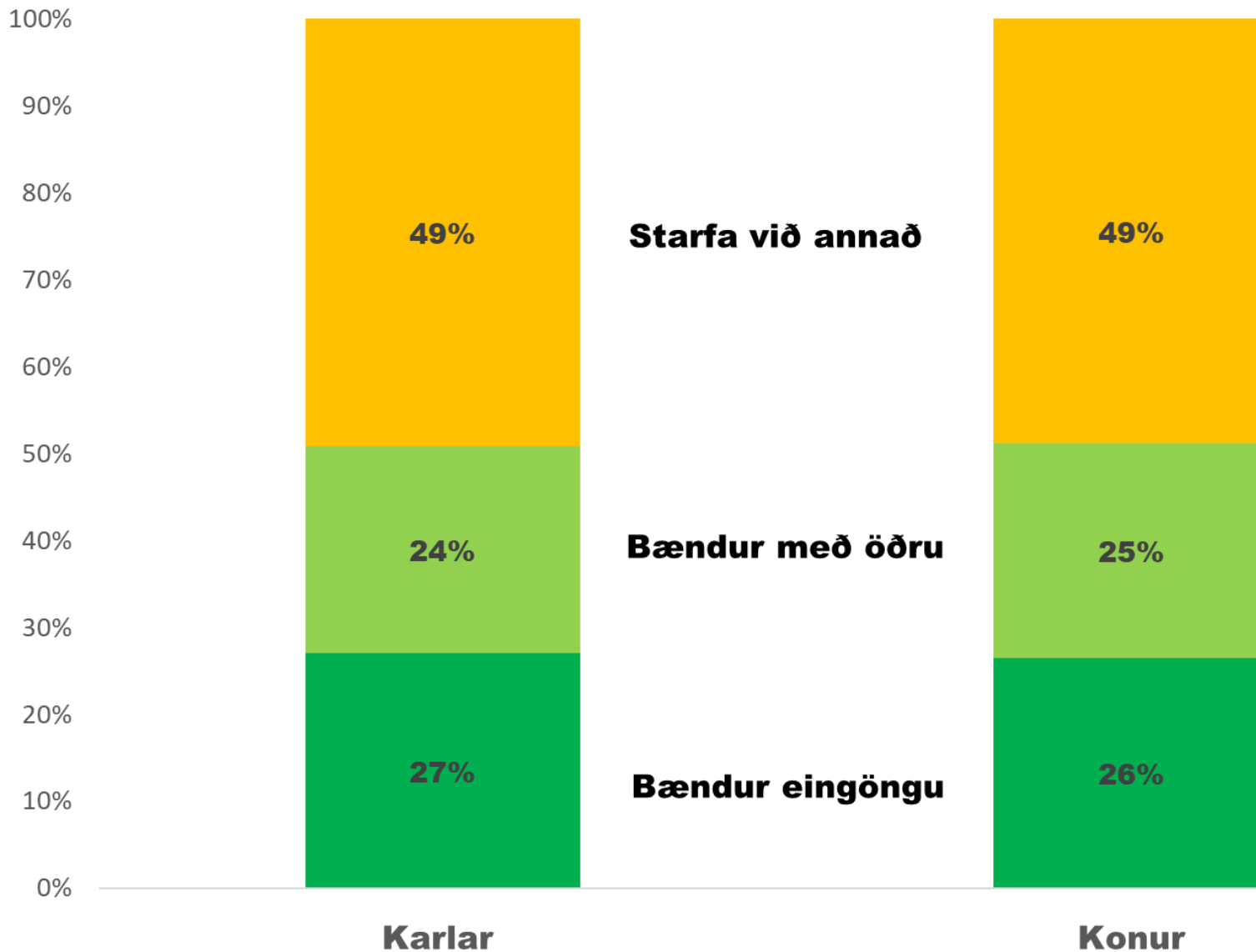

Starfandi í landbúnaði 1991-2023

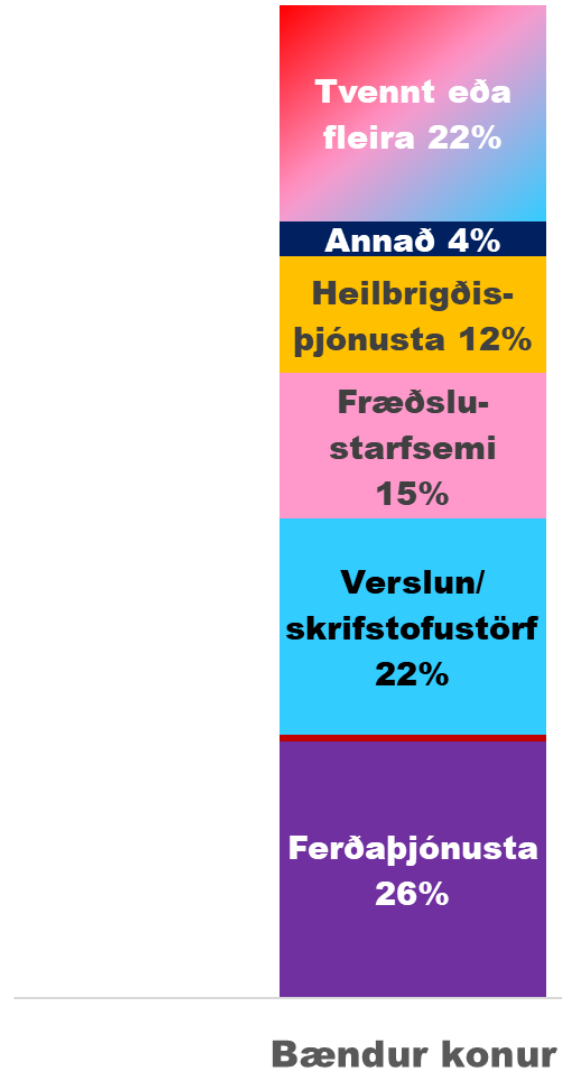
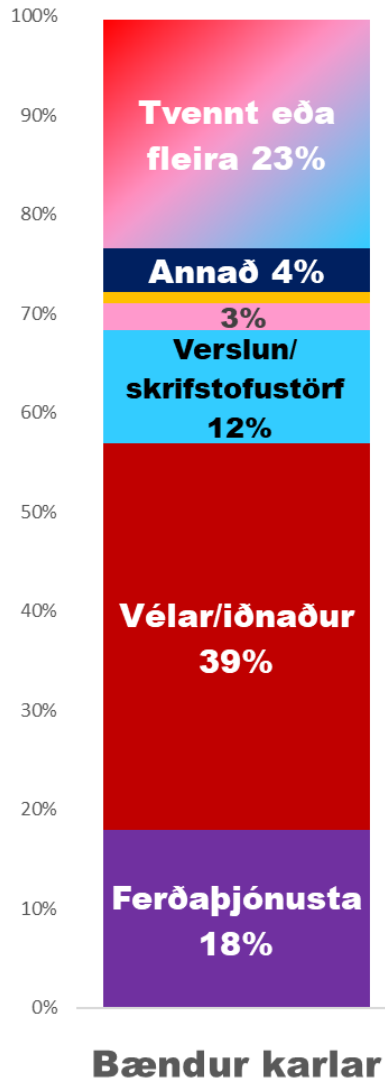

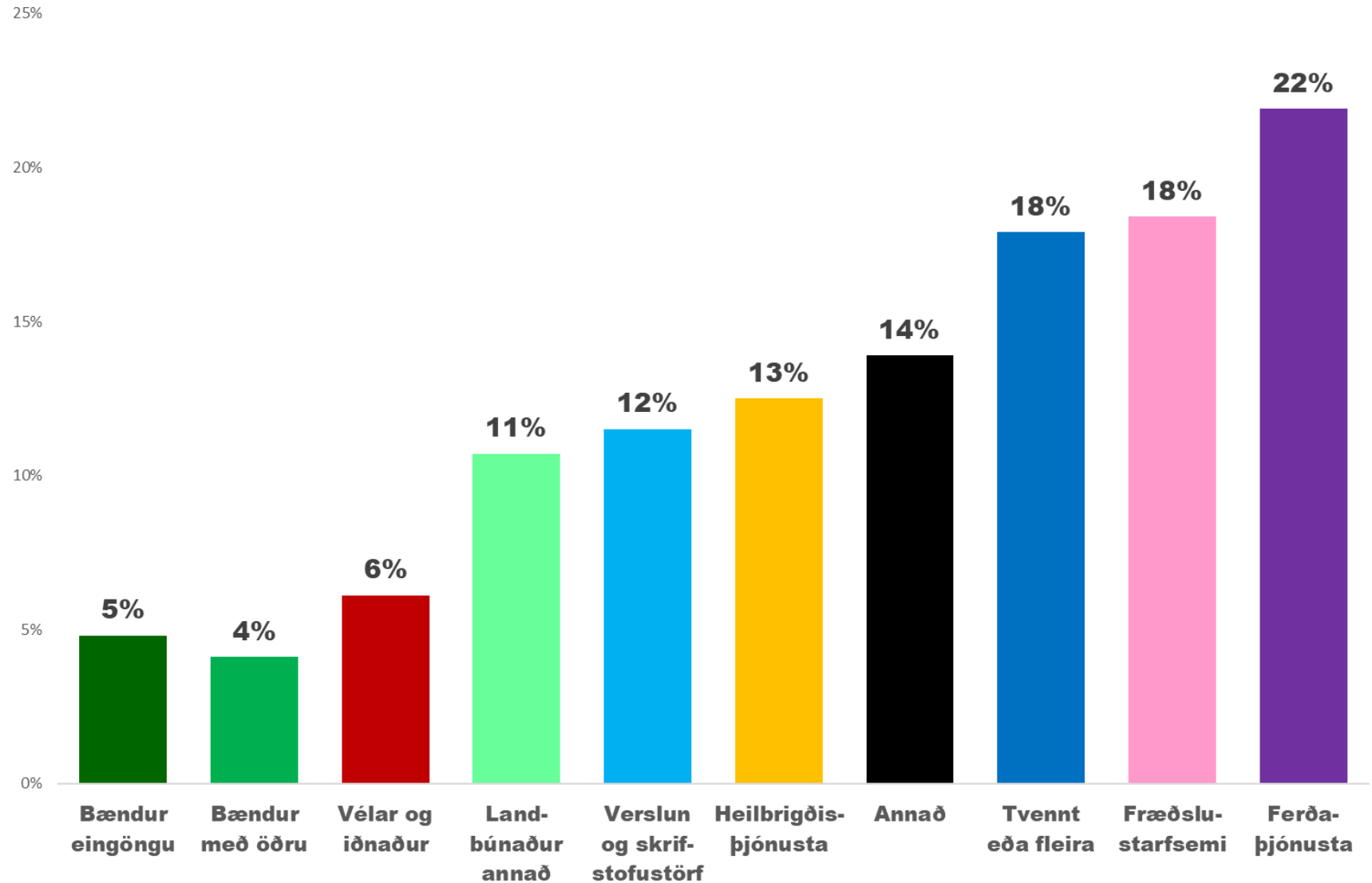
Starfandi í strjálbýli 2020

Starfandi við annað en búskap 2020

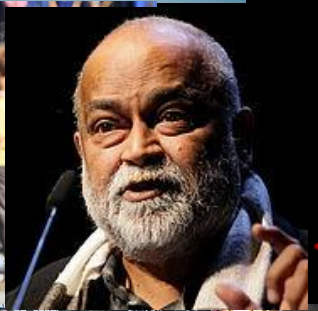
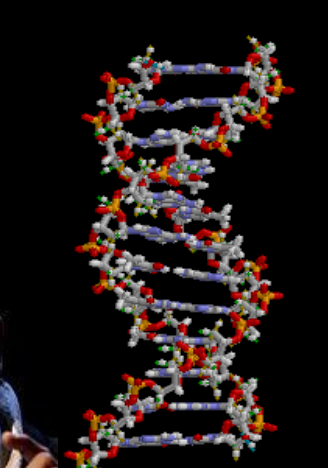
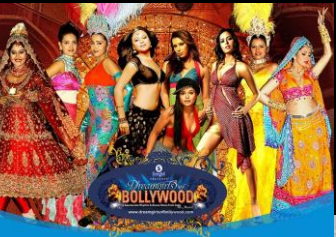

Búferlafyrirætlanir í strjálbýli 2020

ALPJÓÐLEGT

Ríki 1

Svæði

1.1

Nærsvæði 1.1a

Nærsvæði 1.1b

Nærsvæði 1.1c

Svæði

1.2

Nærsvæði 1.2a

Nærsvæði 1.2b

Nærsvæði 1.2c

Ríki 2

Svæði

2.1

Nærsvæði 2.1a

Nærsvæði 2.1b

Nærsvæði 2.1c

Svæði

2.2

Nærsvæði 2.2a

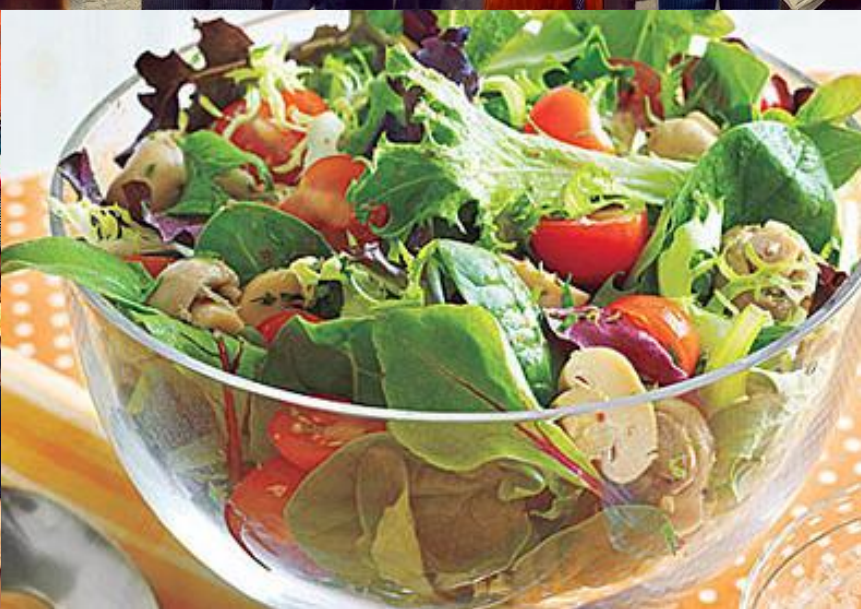
Nærsvæði 1.2b

Nærsvæði 1.2c

ALPJÓÐLEGT

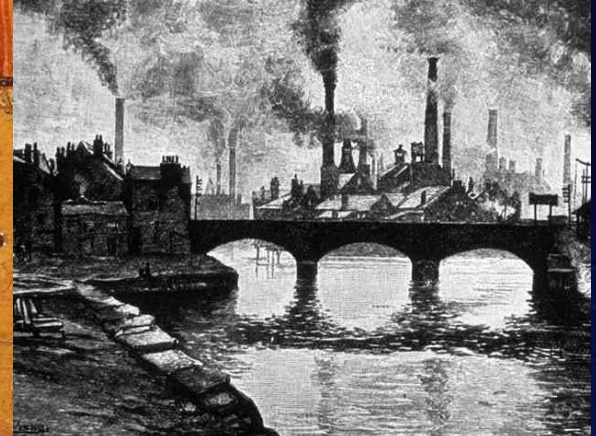
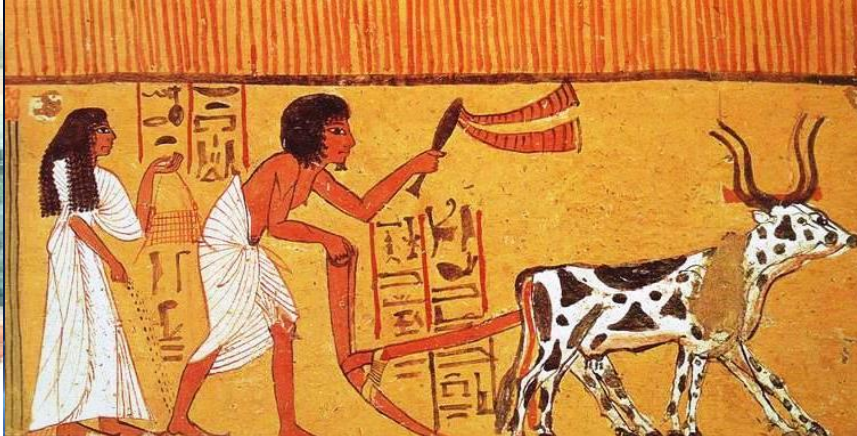

Þéttbýlið í
dreifbýli...

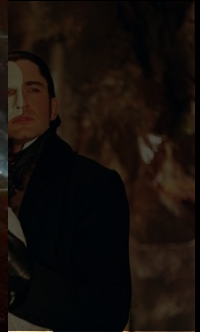
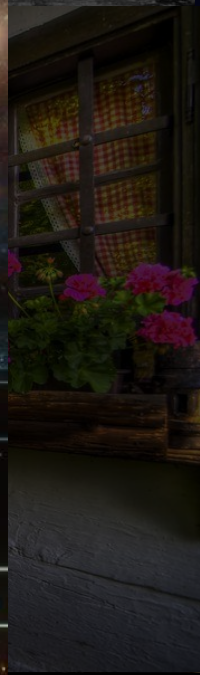

...og
dreifbýlið
í þéttbýlinu

Veltur framtíðin á því hvar fólk getur séð fyrir sér...

...eða séð fyrir sér að búa?

**HÁSKÓLI
ÍSLANDS**

Strjálbýli sýslna 2020-2024

